

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство финансија

Републички секретаријат
за јавне политике

Овај програм финансира
Европска унија

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

EU e change 6

**ПОДРШКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
ЛОКАЛНИМ САМОУПРАВАМА**

СТАЛНА
КОНФЕРЕНЦИЈА
ГРАДОВА И
ОПШТИНА
САВЕЗ ГРАДОВА И ОПШТИНА СРБИЈЕ

Програм Exchange представља једну од најдуготрајнијих акција подршке Европске уније (ЕУ) локалној самоуправи у Републици Србији. У претходних 20 година, кроз шест фаза Програма укупне вредности 35.080.000 евра (бесповратна средства ЕУ), систематски су подржаване приоритетне реформе система локалне самоуправе (ЛС) кроз низ активности у циљу доприноса процесу децентрализације, изградњи капацитета локалних самоуправа и унапређењу пружања услуга грађанима и привреди. У свим фазама овог ЕУ Програма, активно су укључена министарства надлежна за државну управу и локалну самоуправу, за финансије, за европске интеграције, као и друга ресорна министарства и националне институције, док је Стална конференција градова и општина – Савез градова и општина Србије (СКГО) спроводилац Програма.

У периоду од 2004. до 2024. године реализовано је шест фаза Програма Exchange, како следи:

Exchange 1

октобар 2004 – децембар 2007.

Општи циљ Програма био је пружање подршке напорима Србије у области европских интеграција путем јачања капацитета ЛС у складу са стандардима ЕУ. Сврха Програма била је да подстакне иновативност и унапреди капацитете градова и општина у Србији кроз пројектну сарадњу домаћих и партнерских ЛС из земаља ЕУ, а кроз размену знања и упознавање са најбољом праксом која се примењује на локалном нивоу власти у ЕУ. Програм је спроводила СКГО у сарадњи са VNG International и Агенцијом за међународну сарадњу Асоцијације холандских општина. Укупна вредност програма износила је 5.330.000 евра. Укупан буџет фонда за општинске пројекте био је 3.300.000 евра, док је износ од 600.000 евра био намењен за обуке представника градова/општина у Србији.

Током спровођења Програма реализовано је 49 локалних пројеката у оквиру којих је у 19 градова и општина унапређен систем директног пружања услуга грађанима кроз успостављање услужних/инфо центара; 5 ЛС је увело систем примарне селекције отпада, а још 6 је унапредило рад јавно-комуналних предузећа (ЈКП) у овој области; успостављана су 3 географско-информациона система (ГИС); у 7 ЛС побољшани су услови за рурални развој, развој малих и средњих предузећа (МСП) и локални туризам; успостављана су два центра за пружање социјалних услуга и Канцеларија за младе и унапређено је опште функционисање администрације у 6 ЛС. Такође, успостављена је сарадња наших градова/општина са 31 ЛС из ЕУ, од којих је 25 потписало уговоре о трајној сарадњи. Преко 130 ЛС је имало прилику да унапреди знање запослених у 10 тематских области.

Exchange 2

фебруар 2008 – март 2010.

Циљ Програма Exchange 2 био је обезбеђивање подршке у подизању капацитета СКГО и одабраних ЛС у дефинисању њихових улога и надлежности у складу са стандардима ЕУ, а у циљу испуњавања предуслова за бржи темпо реформи неопходних за интеграцију у европске токове.

Програм Exchange 2 се састојао из две компоненте: 1) Јачање капацитета СКГО и 2) Заједничка подршка ЛС у Србији, а укупна вредност програма износила је 4.500.000 евра.

Програм је допринео унапређењу свакодневног рада СКГО, ојачана је функција заступања интереса ЛС, као и сарадња и приближавање националног законодавства стандардима ЕУ. Кроз анализу законодавног оквира и израду 6 секторских анализа припремљена је основа за израду Стратегије заступања СКГО. Такође, припремљена је и прва анализа и приручник за увођење програмског буџетирања. У области стандардизације планирања, израђен је и пилотиран методолошки

оквир за стратегије локалног одрживог локалног развоја (СЛОП) који је постао стандард планирања на локалном нивоу у наредним годинама.

Exchange 3

март 2010 – април 2013.

Циљ Програма Exchange 3 био је да допринесе јачању капацитета ЛС у Србији за даље учешће у процесу децентрализације у складу са стандардима ЕУ.

Укупна вредност Програма износила је 13.000.000 евра, од чега је фонд за локалне пројекте износио 11.000.000 евра, док је 2.000.000 евра било обезбеђено за реализацију пет компоненти Програма.

Током спровођења Програма реализовано је 67 локалних пројеката у оквиру којих су у 32 ЛС развијени услови за бржи локални економски развој и привлачење инвестиција кроз успостављање и подршку раду канцеларијама за локални економски развој, подршку развоју туризма, руралном развоју, развоју просторних и урбанистичких планова и развоју ГИС. Унапређен је квалитет рада увођењем нових општинских/градских, социјалних и комуналних услуга за грађане у 29 ЛС. Унапређена је заштита животне средине у шест ЛС кроз примарну сепарацију отпада и увођење система за управљање енергетском ефикасношћу.

Израдом стратегија локалног одрживог развоја унапређени су капацитети за планирање, добру управу и координацију у 15 ЛС и успостављена је база локалних стратешких докумената при СКГО. Такође, креиран је и информациони систем о стању и спремности планске, пројектно-техничке документације општинских/ међуопштинских и регионалних инфраструктурних пројеката (СЛАП ИС). Локалне власти и ресорна министарства препознали су СЛАП ИС као инструмент за подршку програмирању и планирању међународне помоћи, ЕУ фондова и буџетских средстава за развој комуналне инфраструктуре, а развијена је и мрежа СЛАП координатора.

Унапређен је процес финансијског управљања увођењем муниципалних обвезница и постављене су основе у области израде програмског буџета за ЛС у Србији. Ојачан је дијалог централног

и локалног нивоа власти кроз учешће у раду Комисије за финансирање локалне самоуправе.

Унапређење рада ЛС је подржано и кроз организацију 27 обука и спровођење 11 пакета (експертске) подршке у областима урбанизма, управљања имовином, пружања услуга, локалног економског развоја, итд.

EU Exchange 4

мај 2013 – децембар 2015.

Програм је реализован као донација ЕУ Републици Србији у оквиру Програма ИПА 2012, осмишљен тако да осигура наставак активности започетих у оквиру претходних фаза Exchange, а био је усмерен на увођење европских модела функционисања у рад ЛС у Србији.

Општи циљ Програма EU Exchange 4 био је допринос процесу стратешких промена на локалном нивоу, кроз унапређење административних капацитета и ефикасности пружања услуга у ЛС у Србији, а у складу са принципима реформе јавне управе, релевантним националним секторским политикама и праксом ЕУ.

EU Exchange 4 је пројектне активности усмерио на јачање ЛС у областима локалног планирања, финансија и пружања услуга. Посебни циљеви Програма подељени су на три компоненте:

- **Компонента 1:** Подршка спровођењу релевантних националних приоритета на локалном нивоу кроз повезивање секторских стратегија и акционих планова и развој специфичних инфраструктурних пројеката ЛС.
- **Компонента 2:** Подршка фискалној децентрализацији кроз олакшавање примене нових финансијских прописа у области програмског буџетирања, локалних пореских администрација и алтернативних извора финансирања.
- **Компонента 3:** Подршка спровођењу приоритетних националних мера у областима економског развоја, социјалних услуга и заштите животне средине на локалном нивоу, кроз пројекте у оквиру грант шеме.

Укупна вредност Програма износила је 5.800.000 евра. Од тога, 4.500.000 евра опредељено је кроз грант шему за градске/општинске пројекте, док је

1.300.000 евра намењено за реализацију осталих активности у три компоненте Програма.

Корисници Програма били су градови и општине у Србији, али и њихови грађани као корисници побољшаних услуга својих ЛС, затим ресорна министарства, националне и регионалне институције. EU Exchange 4 директно је подржао 85 градова и општина.

Exchange 5 април 2017 – јул 2021.

Програм Exchange 5 је донација ЕУ одобрена Републици Србији у оквиру алокације за ИПА 2014 и то као део ИПА II Акционог програма који се спроводио по режиму индиректног управљања у којем су управљачка овлашћења у погледу средстава ЕУ била поверена домаћој администрацији. Министарство државне управе и локалне самоуправе било је главни корисник Програма на националном нивоу, док је значајну улогу имало и Министарство финансија с обзиром на садржину подршке и улогу Тела за уговарање – Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ (CFCU). Програм је суштински био намењен подршци ЛС (као крајњим корисницима донације) за ефикасно управљање имовином (прва компонента) и у стратешком планирању и програмском буџетирању (друга компонента).

Укупан одобрени буџет Програма износио је 4.750.000 евра: 4.450.000 евра из доприноса ЕУ (3.000.000 евра у оквиру фонда за имплементацију локалних пројеката кроз грант шему за управљање имовином, а 1.450.000 евра износила је вредност директног гранта за пружање подршке за реализацију обе програмске компоненте), док је износ од 300.000 евра представљао суфинансирање ЛС које су добиле средства за реализацију пројеката.

Програм Exchange 5 директно је подржао 68 ЛС у оквиру прве компоненте (кроз грант шему и пакете подршке), односно 12 ЛС у оквиру друге компоненте (директна техничка подршка). Поједине програмске активности дизајниране су тако да обухватају све ЛС у Србији, док се у друге укључивао само ограничен број ЛС (по конкурсима за конкретну подршку).

Подршка у области управљања имовином била је усмерена на подизање локалних финансијских капацитета и конкурентности домаће привреде уз подстицање међуопштинске сарадње. ЛС су радиле на попису и регистрацији јавне имовине, на формирању одрживих јединица за управљање имовином, унапређењу база података за вођење евиденције непокретности, финансирању геодетских снимања надземних и подземних структура/објеката и мрежа, као и изради елабората за етажирање, односно припрему катастарских и топографских планова/мапа и на израчунавању вредности непокретности.

Вишегодишњи рад са ЛС на унапређивању процеса планирања и буџетирања, настављен је у оквиру пете фазе Програма Exchange. Нагласак је био на примени програмског буџетирања као модалитета у планирању буџета који омогућава боље управљање учинком јавне управе, већу одговорност корисника буџета, успостављање снажнијих веза између годишњег буџета, утврђивања приоритетних издатака и спровођења јавних политика, као и већу транспарентност потрошње. Окосницу директне техничке подршке корисничким ЛС представљало је унапређење процеса израде Одлуке о буџету у складу са Упутством за израду програмског буџета објављеним од стране Министарства финансија.

Програм је реализован у складу са циљевима постављеним Стратегијом реформе јавне управе (РЈУ) до 2020. године, а раду са ЛС интензивно су промовисани аспекти новог планског система у Републици Србији, и пружен је допринос изради новог стратешког оквира РЈУ 2021-2030 и пратећих Програма за реформисање система ЛС, управљања јавним финансијама и координације јавних политика.

Програм **EU** exchange **6**

Повећање кредибилитета планирања, програмског буџетирања и контроле извршења јавних расхода на локалном нивоу у Србији

Трајање: од септембра 2021. до фебруара 2025. године

Вредност: 2 милиона евра (ИПА 2019)

Надлежне институције: Министарство финансија (МФИН) и Републички секретаријат за јавне политике (РСЈП) уз Министарство државне управе и локалне самоуправе (МДУЛС) и Министарство за европске интеграције (МЕИ)

Имплементациони партнер: Стална конференција градова и општина (СКГО)

<https://www.skgo.org/projekti/detaljno/63/eu-exchange-6>

Програм EU Exchange 6 финансирала је Европска унија у оквиру националног Програма ИПА 2019 и спроведен је у режиму директног управљања посредством Делегације ЕУ у Србији. Укупна вредност Програма је 2 милиона евра (донација ЕУ) у одобреном трајању од три и по године. Циљне групе Програма су градови и општине у Србији, локална администрација, али и локалне заједнице, грађани, цивилни сектор и привредни субјекти као корисници унапређења локалног развојног планирања, буџетирања и финансијског управљања.

Програм се састојао из три компоненте, при чему је део програмских активности дизајниран тако да обухвата све ЛС у Србији кроз изградњу капацитета, реализацију акредитованих обука, умрежавање и континуирану саветодавну подршку, док је директна помоћ предвиђена за ограничен број градова и општина изабраних по основу јавних позива за конкретну подршку за израду планова развоја и средњорочних планова, унапређење планирања и буџетирања, унапређење/ успостављање функције интерне ревизије и финансијског управљања и контроле, као и успостављање јавних буџетских портала.

Програм EU Exchange 6 омогућио је **96 сетова директне стручне подршке за 59 различитих ЛС** (неке ЛС су у оквиру јавних позива изабране за више типова директне подршке).

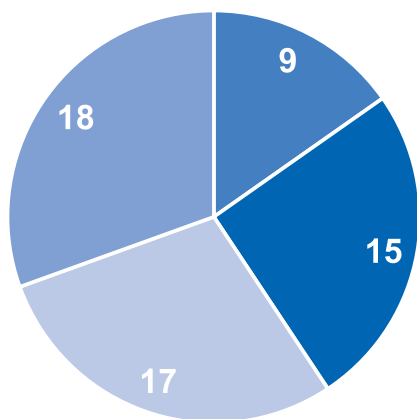
59 градова и општина директно подржаних у оквиру Програма, чини 41% јединица ЛС у Србији (без градских општина, које су биле обухваћене само хоризонталним активностима Програма, премда су имале могућност конкурирања и за директну подршку). Међу подржаним ЛС су доминантно општине са уделом од 71% (њих 42 које чине 36% од укупног броја општина у РС), а преосталих 29% подржаних ЛС су градови (њих 17 који чине 61% од укупног броја градова у РС).

Програм је подржао градове и општине из свих група развијености, а пре свега оне најмање развијене тј. 31% подржаних ЛС припада четвртој групи развијености (41% од укупног броја ЛС из те групе развијености у РС) и 29% подржаних ЛС припада трећој групи развијености (36% од укупног броја ЛС из те групе развијености у РС). Значајан део подршке, односно 25% подржаних ЛС, је био усмерен ка ЛС из друге групе развијености (44% од укупног броја ЛС из те групе развијености у РС), док 15% подржаних ЛС припада првој групи развијености (45% од укупног броја из те групе развијености у РС).

Подржани су градови и општине из свих региона осим Београдског, при чему је међу подржаним ЛС највише оних из региона Шумадије и Западне Србије – 42% (48 % од укупног броја ЛС из тог региона) и региона Јужне и Источне Србије – 37% (47% од укупног броја ЛС из тог региона), док је 20% подржаних ЛС из региона Војводине (27% од укупног броја ЛС из тог региона).

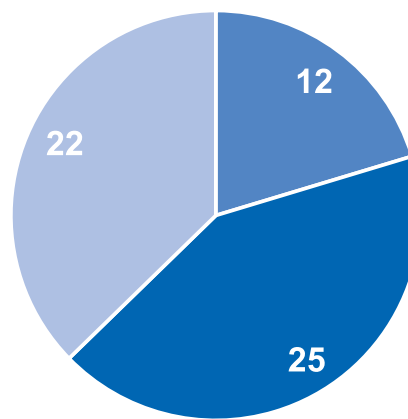

Број директно подржаних ЈЛС према степену развијености

- I група (изнад републичког просека)
- II група (80%-100% републичког просека)
- III група (60%-80% републичког просека)
- IV група (испод 60% републичког просека)

Број директно подржаних ЈЛС према регионима

- Војводина
- Шумадија и Западна Србија
- Јужна и Источна Србија

Корисничке ЈЛС добиле су различите видове директне подршке кроз све три програмске компоненте, превасходно по конкурсном принципу. Поједине активности Програма биле су намењене свим градовима, општинама и градским општинама у Србији, при чему су све активности подршке реализоване у координацији са надлежним републичким институцијама. Поред тога, кроз израду прегледа и аналитика, Програм EU Exchange 6

допринио је редовном извештавању о планским документима који прате Стратегију реформе јавне управе, односно о програмима за реформу система ЈС (до 2025. године), управљања јавним финансијама и управљања јавним политикама. У том смислу су годишњи прегледи у оквиру EU Exchange 6 усклађени са методологијом (тзв. „пасошима“) показатеља о којима се извештава на националном нивоу.

Компонента 1 – Подршка ЛС у припреми и реализацији планова развоја и средњорочних планова у складу са програмским буџетом

Подршка локалним самоуправама за унапређење процеса планирања и буџетирања усмерена ка бољем управљању учинком јавне управе, чинила је окосницу већине фаза Програма Exchange, али је у оквиру EU Exchange 6 добила нову димензију и конкретизацију најдиректније управо кроз прву програмску компоненту. Усвајање Закона о планском систему и пратећих Уредби током периода 2018-2020. године представљало је прекретницу и дуго очекивано референтно мерило за реформу јавне управе. Отворено је ново поглавље у консолидацији координације јавних политика и са њима повезаног финансијског планирања, извршења буџета и одговорности у погледу трошења средстава. У виду се имало и ефикасно спровођење процеса приступања Европској унији, посебно у контексту захтева који проистичу из Преговарачких поглавља 17 – Економска и монетарна политика и 22 – Регионална политика и координација структурних инструмената. Значајно је поменути да се у истом временском оквиру у РС актуелизује

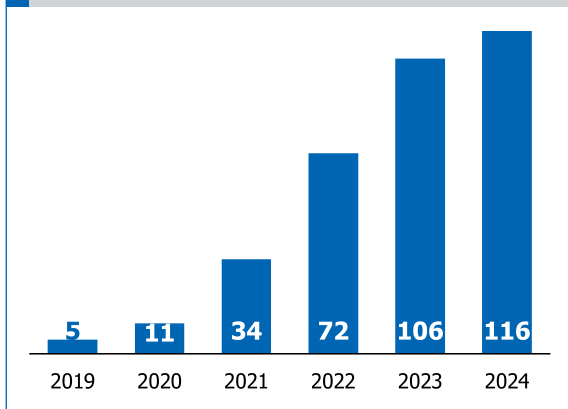
и спровођење УН Агенде 2030 за одрживи развој и све више пажње се усмерава на локализацију Циљева одрживог развоја (ЦОР).

Дугорочно развојно и средњорочно планирање постали су обавезни и за локалну самоуправу што подразумева припрему, усвајање, спровођење и извештавање о спровођењу планских докумената. Законом је јасно прописана обавеза градова и општина да најпре усвоје план развоја као свеобухватни плански документ у трајању од најмање 7 година, на основу темељне процене стања и развојних потреба, на бази којих се дефинишу обавезни елементи почевши од визије, преко приоритетних циљева и мера, уз спровођење обавезног консултативног процеса и свеукупну транспарентност рада. Следи потом и средњорочни план као детаљнији плански документ који се усваја на период од три године и ажурира и усклађује са буџетом на годишњем нивоу. Њиме се јавне политике и надлежности ЛС увезују са средњорочним оквиром расхода и циљевима и индикаторима на одговарајућим нивоима програмске структуре буџета.

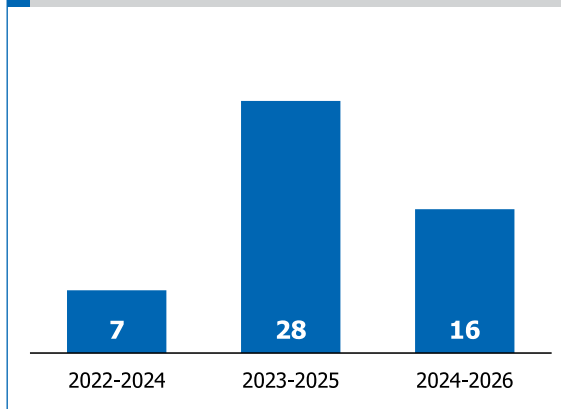

ЈЛС које су усвојиле планове развоја, кумулативно у периоду од 2019. до 2024. године

ЈЛС које су усвојиле средњорочне планове, према трогодишњем периоду важења планског документа

Припрема се на основу важећих докумената јавних политика, узимајући у обзир приоритетне циљеве развоја ЈЛС, расположиве капацитете и средства, као и промене у стварном стању у односу на време доношења докумената развојног планирања (плана развоја). За разумевање захтевности планског процеса у ЈЛС, у виду стога треба имати разноврсност поља њиховог деловања, уклапање са променама регулаторног оквира, предвидљивост финансирања и наравно објективну оцену капацитета локалне администрације.

Управо је на темељу оваквих разматрања и ново-успостављених реформских циљева планског система, одређено да шеста фаза EU Exchange најнепосредније подржи градове и општине у кључним планским процесима, и да се у првим годинама примене новог законског пакета учврсти координација надлежних институција и партнера и пружи допунске методолошке смернице локалним самоуправама.

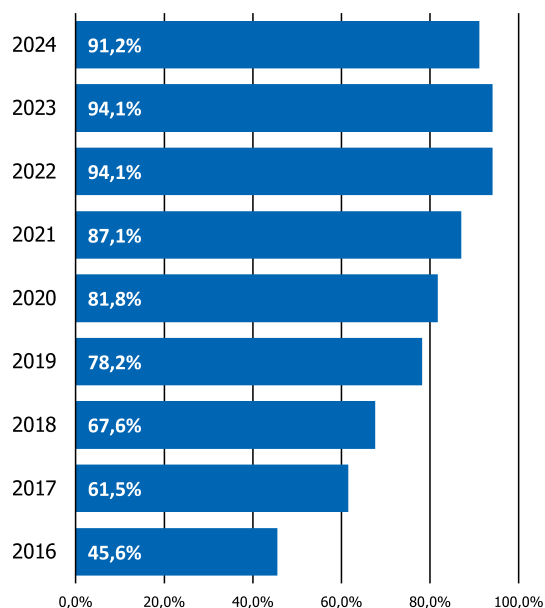
Према најновијим подацима и мерењима за 2024. годину, усвојене планове развоја има 80% ЈЛС (116 од 145 ЈЛС), а усвојене средњорочне

планове за период 2024-2026. године има 11% ЈЛС (16 од 145 ЈЛС). У погледу усвојених планова развоја ЈЛС приметан је њихов растући тренд од 2019. године, који је посебно био изражен у 2022. и 2023. години, а резултат је преваходно активности које је РСЈП предузимао заједно са имплементационим партнерима, чему је и СКГО кроз Програм и раније пројекте дала значајан допринос. И поред уложених напора, видно скромнији резултати су забележени у погледу усвојених средњорочних планова, при чему је највећи број забележен у 2023. години, уз свега неколико ЈЛС које су успеле да понове процес у две и више узастопних година. У том смислу су кроз EU Exchange б израђени и документи који указују на изазове у процесу средњорочног планирања и повезивања са (програмским) буџетирањем, а који садрже и препоруке за њихово превазилажење. Када је реч о примени програмског буџетирања у оквиру одлука о буџету ЈЛС, годишња аналитика се обавља у односу на 170 градова, општина и градских општина, будући да се захтеви буџетског система односе на све ЈЛС. Закључно са 2024. годином, констатован је двоструко виши резултат у односу на полазно мерење из 2016. године (порастан са 45,6% на 91,2% ЈЛС), при чему се овај напредак може у доброј мери приписати активностима које су предузимане у сарадњи са МФИН у претходним годинама, и континуирано почев од четврте фазе Програма Exchange.

У оквиру компоненте 1, значајан део програмских ресурса посвећен је пружању директне стручне помоћи изабраним ЈЛС кроз пакете подршке за планове развоја и средњорочне планове, који су детаљније илустровани у наставку текста.

ЈЛС које су примениле програмско буџетирање у одлукама о буџету, у односу на укупан број ЈЛС

Поред директне техничке подршке, кроз **хоризонталне програмске активности** намењене свим ЈЛС, у оквиру компоненте 1 реализовано је и следеће:

- изградња капацитета и сертификација успешних полазника (сертификат Националне академије за јавну управу) кроз **акредитоване обуке** за средњорочно планирање у локалној самоуправи (једнодневне обуке реализоване крајем 2021. године уз учешће 191 представника из 66 ЈЛС, тј. из 38,8% од укупног броја ЈЛС) и за израду и спровођење плана развоја (дводневне обуке реализоване крајем 2022. године уз учешће 100 представника из 53 ЈЛС, тј. из 31,2% од укупног броја ЈЛС).

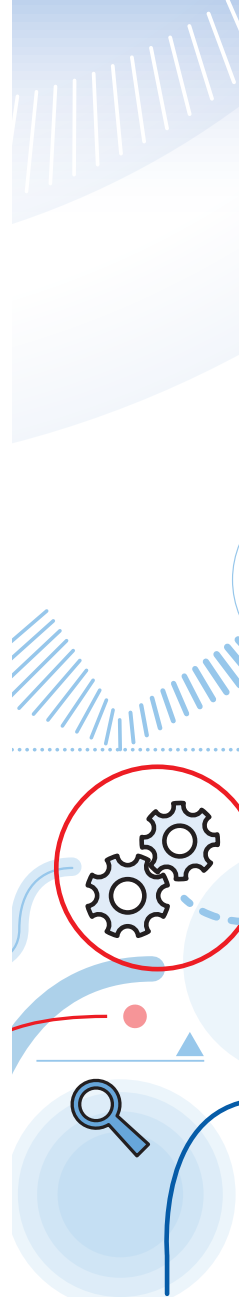

- У сарадњи са МФИН, настављена је пракса из претходних програмских фаза - одржавања **годишњих циклуса регионалних семинара** (комбиновано са вебинарима) за подршку градовима, општинама и градским општинама **у планирању и припреми одлука о буџету**, а који су укључивали теме програмског буџетирања и извештавања о учинку програма, повезивање буџетских и планских документа, капитално планирање и буџетирање, као и родно одговорно буџетирање и транспарентност буџета. Семинари су сваке године реализовани у јесењем делу буџетског циклуса и током њих је указивано на препоруке за неопходна унапређења са циљем доследније и квалитетније примене буџетских класификација за наредну годину, а на основу анализе одлука о буџету ЛС, налаза Државне ревизорске институције као и инструкција МФИН. Важан сегмент семинара био је посвећен сваке године и новинама, те су у том смислу представљане релевантне измене у законском оквиру, примери нових смерница и методологија као и нова софтверска решења за буџетско пословање. Током четири циклуса годишњих семинара, заинтересованост за учешће представника ЛС је била увек значајна (заступљеност до чак 87% укупног броја ЛС).
- израђени годишњи **упоредни прегледи и препоруке о усклађености програмских буџета локалних самоуправа са средњорочним плановима**, и анализирани опције

за могуће измене структуре програмског буџета ЛС ради бољег усклађивања са потребама развојних и јавних политика. Израда ових докумената и консултације у том погледу са представницима ЛС, националних институција и партнерских организација, предузети су у складу са захтевима Програма за реформу система ЛС у РС у важећем временском оквиру до 2025. године, дајући истовремено подлогу за даље акционо планирање, регулаторна и методолошка прилагођавања.

- током EU Exchange 6 градовима и општинама је на располагању била подршка за **моделовање и саветовање** при изради пратећих докумената у склопу планских процеса (нпр. помоћ у изради/ревизији локалних аката о покретању процеса израде плана развоја/средњорочног плана и о оснивању локалних тимова за израду планских докумената и њиховом повезивању са локалним тимовима за програмско буџетирање), а настављено је и годишње **ажурирање образаца** за припрему **програмског буџета** и за извештавање о учинку програма, као и публикување одговора на више десетина питања - најфреквентније у завршном делу календарске године и буџетског циклуса (сви садржаји, развијени модели и инструкције су доступни на интернет страници посвећеној програмском буџету: <https://www.skgo.org/strane/225>).

Пакети подршке за израду плана развоја

Општина
Туприја

Општина
Чајетина

Општина
Бољевац

Општина
Врњачка Бања

Општина
Голубац

Град
Бајина Башта

Општина
Крупањ

Град
Краљево

Општина
Лајковац

Општина
Косјерић

Општина
Велико Градиште

Град
Пожаревац

Општина
Богатић

Општина
Свилајнац

Град
Крушевац

Општина
Смедеревска Паланка

Општина
Медвеђа

Град
Шабац

Општина
Сурдулица

Општина
Гаџин Хан

Град
Чачак

Пакети подршке за израду плана развоја

Директна стручна подршка за израду планова развоја пружена је у 21 ЈЛС кроз реализацију прилагођених пакета подршке. Избор корисничких ЈЛС обављен је кроз јавне позиве, при чему је у оквиру првог позива, спроведеног почетком 2022. године, одабрано 12 ЈЛС, а током другог позива који је спроведен почетком 2023. године изабрано је нових 8 ЈЛС. Додатно, на захтев општине Медвеђа, а са циљем пружања комплементарне подршке за реализацију пакета подршке за унапређење планирања и буџетирања капиталних пројеката, општина је подржана у унапређењу постојећег нацрта плана развоја.

Процес израде плана развоја у корисничким ЈЛС започињао је припремним активностима, које су подразумевале успостављање координационог тима и утврђивање састава тематских радних група. Следила је идентификација и анализа партнера из локалне заједнице у циљу укључивања што ширег круга учесника у израду плана развоја, а на основу чега је доношена одлука о изради документа и радним групама.

Процес се настављао детаљном анализом и проценом постојећих социо-економских и функционалних стања у граду или општини. Ово је укључивало: израду ситуационе анализе у осам области са освртом на циљеве одрживог развоја; израду извештаја о имплементацији претходне кровне стратегије и других главних локалних планских докумената; процену функционалних и финансијских капацитета ЈЛС за имплементацију плана.

Укључивање локалне заједнице се показало као кључно за комплетан процес израде документа, те су након израда поменутих анализа, активирани механизми за шире укључивање јавности у виду партнерских форума. Ови форуми су поред чланова координационог тима и тематских радних група, ангажовали и представнике

различитих заинтересованих страна, а у циљу идентификовања кључних развојних изазова са којима се заједница суочава.

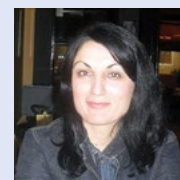

Следећи корак у изради било је дефинисање визије, циљева и мера развојног плана. Одржаване су радионице како би се олакшала израда нацрта визије и приоритета, и посебно пратећих показатеља учинка, уз осигуравање усклађености са ЦОР 2030. Нацрт плана развоја је пролазио кроз широке консултације са радним групама и партнерима ради добијања повратних информација и додатног заокруживања документа. Тек након тога, следило је формално покретање процеса јавне расправе кроз коју су додатно добијени коментари и предлози интегрисани у коначан нацрт плана развоја, који се затим достављао локалном већу и скупштини на усвајање. Део пружене подршке односио се и на дефинисање механизма и календара за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање плана развоја у складу са Законом о планском систему.

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА КОРИСНИЧКИХ ЈЛС ЗА ПЛАН РАЗВОЈА

Општина Крупањ је велики број стилашких докумената израдила уз подршку Европске уније, а кроз Програм EU Exchange 6 конкретно и план развоја. За малу општину ограничених капацитета, овакав вид подршке је значајан, јер иако искуство у припреми стилашких докумената постоји, недостицају кадрови и специјализовани стручњаци. Имајући у виду да се план развоја ради по новој методологији, смернице око уобличавања документа на 7 година, форме, садржине, као и дефинисање најбоље оквира за спровођење и праћење плана развоја изузетно су значиле, а цео процес је олакшан и смањено да смо добили веома квалитетан документ. У постојању израде плана укључили смо све заинтересоване стране са намером да се у документу прекознају и одреде приоритети, мере који ће на најбољи начин задовољавати потребе грађана и утицати на повећање квалитета живота у општини. На основу добро прекознајих потреба наше локалне заједнице дефинисани су правци у којима треба да се усмеравају будуће инвестиције, а израдом реалистичног документа ствара се могућност за касније адекватно средњорочно планирање и припреме за финансирање приоритетних пројеката који ће бити повезани са програмским буџетом општине. Применили смо и усвојили транспарентан приступ уз објављивање информација о фазама рада и континуирано спровођење консултација са јавношћу. Кроз подршку Програма EU Exchange 6 унапређују се наши капацитети и сам процес управљања локалним развојем општине.

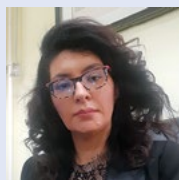
**Општина Крупањ,
Јелена Теодоровић,**

**Руководилац одељења за привреду,
локални-економски развој, финансије и буџет**

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА КОРИСНИЧКИХ ЈЛС ЗА ПЛАН РАЗВОЈА

Поддршка добијена у оквиру Програма EU Exchange б олакшала је процес израде плана јер је на један системски начин јружена стручна и техничка подршка која нам је омогућила да ангажујемо локалне актере и заједницу у циљу израде што квалитетније локалној кровној планској документацији. Израдом плана развоја, општина Велико Градиште добила је дуорочни плански документ са дефинисаним правцима развоја и мерама, чијом реализацијом се тежи да се до 2033. године у нашу општину штурисли радо враћају, а грађани бирају да у њој остану. Најважнији допринос подршке коју смо добили јесте унапређено стручно планирање и наша spremност да у процесу планирања сви заједно допринесемо заједници. Усвајањем плана развоја добили смо јасне индикације развоја, дефинисане мере од користи јавном, приватном и невладином сектору у реализацији њихових планова, инвестиција.

Резултати подршке Програма EU Exchange б су одрживи и функционални, добили смо помоћ да унапредимо политике у изради планских докумената кроз експертску подршку, унапредили смо знања и вештине, постигли смо ефикасности, што је и наш циљ да кроз оптимизацију, едукацију и применом принципа доброј управљања останемо још боља управа.

**Општина Велико Градиште,
Јасмина Штирбац,**
руководилац Одељења за
локални економски развој

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА КОРИСНИЧКИХ ЈЛС ЗА ПЛАН РАЗВОЈА

Обзиром да је израда плана развоја јако сложен процес са великим бројем учесника и методологијом која се први пут примењује у нашој општини, подршка EU Exchange б тимма нам је значајно олакшала израду плана. На располагању смо имали подршку у реалном времену, сарадника и представника СКГО који су нас кроз комбиран процес водили и усмеравали ка коначном циљу израде што квалитетније планској документацији. На тај начин овај процес смо у партнерству са СКГО реализовали у задатим роковима и на веома транспарентан начин уз широко учешће локалне заједнице, приватној и невладиној сектору.

План развоја је кровни стручни документ општине са роком важења до 2030. који даје смернице за даљи одрживи развој, дакле, овај документ треба да усмери даљи развој општине у циљу достизања дефинисане визије. Документ је усклађен са препорученим правцима, као и са Циљевима одрживој развоја уз савлањање акцената на три суба (одрживи економски развој; друштвени развој; и урбанизам и заштити живојне средине). Експертиза и подршка стручној тима била је кључна за ефикасну и ефективну имплементацију методологије и израду једној концизној и квалитетној планској документацији који ће представљати окосницу будуће одрживој развоја Врњачке Бање.

**Општина Врњачка Бања,
Небојша Алимпић,**
начелник одељења за локални
економски развој и инвестиције

Стручна подршка за izradу извештаја о учинцима спровођења плана развоја ЈЛС

Конкретан искорак и изразити методолошки допринос Програма EU Exchange 6 примени планског система на локалном нивоу, огледа се управо у пилотирању процеса израде извештаја о учинку спровођења планова развоја ЈЛС. Тим пре што је праћење спровођења и извештавање уопште, а посебно за документе стратешког карактера, препознато као једна од кључних слабости које би у реформисаном планском систему требало адресирати.

Имајући у виду да је извештајни рок прописан Законом о планском систему одређену трогодишњим интервалима у односу на доношење плана развоја ЈЛС, током 2023/2024. године стекли су се услови да ЈЛС које су међу првима усвојиле ове планске документе у РС, израде/усвоје и прве извештаје о учинцима њиховог спровођења. Будући међутим, да методолошка разрада овог процеса није била у довољној мери заступљена у постојећим смерницама за ЈЛС, надлежне институције EU Exchange 6 сагласиле су се о потреби да се управо у оквиру Програма тестира и систематизује приступ у овом погледу. Стога је до

средине 2024. спроведен јавни конкурс и обављен избор 3 ЈЛС за израду првих извештаја о учинку спровођења планова развоја – општине Бачки Петровац, Петровац на Млави и Мали Зворник. Уз пружање стручне подршке овим ЈЛС, СКГО је у координацији са РСЈП радила на инструктивном материјалу са прегледом извештајних корака и примерима/илустрацијама делова процеса на бази изабраних пилот општина.

Општина
Бачки Петровац

Општина
Петровац на Млави

Општина
Мали Зворник

Извештавање о
учинцима плана развоја

EU echange 6

Процес израде извештаја о учинку спровођења плана развоја почињао је такође припремним активностима усмереним на успостављање механизма и формирање званичних општинских тимова. Ови тимови су били одговорни за координацију израде извештаја, осигуравајући да представници локалне самоуправе буду у потпуности информисани о процесу и својим улозима. Нацрт извештаја развијан је кроз подршку СКГО општинском тиму за прикупљање и обраду података који се односе на спровођење плана развоја. Припремане су и свеобухватне анализе стања која су интегрисале увиде из постојећих извештаја и релевантних докумената јавних политика. Нацрт извештаја унапређиван кроз више рунди коментарисања и радионица унутар администрације, док даљи кораци у процесу подразумевају спровођење широк/јавних консултација како би се осигурало укључивање заједнице и транспарентност, уз обавезну доступност материјала на интернет презентацији ЈЛС. Након финализације извештаја на основу јавних консултација, нацрт се доставља већу уз извештај о резултатима спроведених консултација. Веће утврђује предлог документа/извештаја о учинку и доставља скупштини на усвајање.

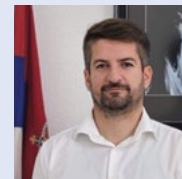
Да би се ојачали капацитети општине за даље праћење спровођења плана развоја, организоване су обуке за запослене како би усвојили неопходна знања и алате за ефективну имплементацију и извештавање. Развијени су персонализовани модели за праћење и извештавање о учинцима спровођења плана.

Кроз сумарни методолошки материјал о процесу, EU Exchange 6 пружио је квалитативни допринос за накнадно уобличавање смерница од стране РСЈП ради усмеравања других ЈЛС у изради извештаја о учинцима спровођења планова развоја, што је процес који ће протеком времена очекивано бити све масовнији и потребе ЈЛС за оваквим инструкцијама уколико изразитије.

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЈЛС ЗА ИЗВЕШТАЈ О УЧИНЦИМА СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА РАЗВОЈА

Стручна подршка Програма EU Exchange 6 нам је омогућила да стекнемо нова знања кроз велики број радионица и обука за запослене у уједи, да активније и квалитетније управљамо развојним процесима у локалној заједници. Сам извештај о учинцима спровођења плана развоја нам је омогућило да видимо шта радимо добро, шта бисмо могли да радимо боље, али и да увидимо где смо били преамбициозни као и шта треба да прилагодимо новим условима имајући у виду све промене које су се десиле у сјаољном окружењу и тиме искористимо шансе и избејнемо прешње које одашле долазе.

У оквиру самог процеса израђен је преглед, анализа и оцена стања најпрешња у досјизању приоритетних циљева и спровођењу мера плана развоја, и саједане су везе плана са националним документима јавних политика. При том, годашно су унапређени алати за видљивост и промоцију процеса планирања и извештавања кроз широк процес консултација са локалном заједницом пре усвајања од стране Скупштине. То нам је омогућило да значајно ојачамо капацитете у планирању и спровођењу пројеката али и да у процесу ефективно укључимо локалну заједницу. Недавно објављени индекс транспарентности локалних самоуправа за 2024. годину где је Општина Пејровац на Млави позиционирана у 20 најбоље ранжираних ЈЛС односно међу 10 најбоље ранжираних општина, је и потврда и показатељ досадашњега рада, али и подстирак да наставимо да транспарентно управљамо развојем у нашој заједници.

**Општина Пејровац на Млави,
Борис Гвоздић,
Заменик председника општине**

Пакети подршке за израду средњорочног плана

Општина
Бела Паланка

Општина
Ражањ

Општина
Ковин

Град
Суботица

Град
Нови Пазар

Општина
Мерошина

Град
Лозница

Општина
Крупањ

Град
Ниш

Општина
Рашка

Општина
Нови Кнежевац

Општина
Бољевац

Град
Сомбор

Општина
Каџижа

Општина
Нова Варош

Општина
Сокобања

Општина
Бачка Топола

Општина
Алексинац

Град
Лесковац

Град
Ужице

Општина
Бач

Пакети подршке за израду средњорочног плана

Директна стручна подршка за израду средњорочних планова ЛС пружена је у 21 ЈЛС кроз прилагођене пакете подршке у оквиру Програма EU Exchange 6. Избор корисничких ЈЛС обављен је на основу конкурса, при чему је у оквиру првог јавног позива, објављеног почетком 2022. године, одабрано је десет ЈЛС, док је након спроведеног другог позива почетком 2023. године изабрано још десет. Додатно је на основу захтева и исказане потребе општине Бач пружена подршка у ревизији нацрта средњорочног плана.

Процес израде средњорочног плана у корисничким ЛС започињао је припремним активностима, најпре кроз одржавање уводног састанака и радионице, а потом и доношењем аката о започињању израде средњорочног плана и о званичном формирању градског/општинског тима од стране корисничке ЛС. Полазна основа за отпочињање процеса средњорочног планирања је била сагледавање затечених капацитета ЛС кроз израду информације о ЛС као обвезнику средњорочног планирања, као и израда анализа извештаја о учинку буџетских програма и доступних извештаја о спровођењу (секторских) докумената јавних политика.

Кључни део процеса односио се на израду нацрта табеларног приказа циљева, мера и активности уз усклађивање циљева и показатеља са националним и локалним планским документима (укључујући и везе са програмском структуром буџета ЛС), кроз радионице и радне састанке са представницима ЛС уз експертску секторску подршку. Потом је, кроз радионичарски рад, следио корак израде предвиђених образаца који представљају прилог средњорочном плану. По усвајању Одлука о буџету ЈЛС, вршено је усклађивање нацрта средњорочног плана са буџетом уз поновну експертску секторску подршку, те је финализован предлог средњорочног плана који се затим достављао локалном већу и скупштини на усвајање.

Подршком је обухваћено и јачање капацитета ЛС за праћење спровођења средњорочног плана, и то кроз одржавање радионица за праћење спровођења и вредновање средњорочног плана и за праћење/успостављање веза са извештајем о учинку програма. Коначно, спроведене су завршне посете корисничким ЈЛС на којима су представљене и препоруке за наредне циклусе средњорочног планирања и програмског буџетирања.

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЛС ЗА СРЕДЊОРОЧНИ ПЛАН:

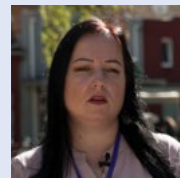
Кроз подршку у оквиру Програма EU Exchange б имали смо прилику да уз стручно вођење пре-мостимо процес од развојној дуорочној пла-нирања до средњорочне приоритизације. Преизнали смо и конкретизовали мнобројне пројектне идеје у оквиру средњорочној плана за период 2023-2025, и припремили шерен за наредне циклусе средњорочној планирања уз од-говарајуће усклађивање са процесом креирања буџета. Укључени представници локалне само-управе стекли су нова знања и вештине, а неки од нас су први пут практично применили ме-тодологију дефинисања циљева, индикатора, трајних активности и средстава за њихову реализацију, улажући свој шруд и креативности. Од свакој постављеној проблема и питања до коначне дефиниције и финалној решења до-лазили смо у синерџији, заједничким снама, а стручна подршка у оквиру Програма бржала је мотивацију, едукацију и представљала је главни ослонац рада.

**Ојшина Рашка,
Ђорђе Радоичић,
савешник за економски развој**

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЛС ЗА СРЕДЊОРОЧНИ ПЛАН:

Током овој процеса, захваљујући експерти-ма EU Exchange б шима, наше колеје су осб-собљене за даљу самосталну израду доку-мента за наредне планске периоде. Израђени документи је у пошуности усклађен са пла-ном развоја, шито да ојшина Ражањ сада може да боље планира и врши приорити-зацију својих обавеза и циљева у складу са реалном проценом расположивих ресурса и капацитетима. Цео процес допринео је успе-ху пројекта дефинисаних у средњорочном плану приликом конкурисања на јавне пози-ве код наших министарства, захваљујући којима смо успели да привучемо значајна финансијска средства за реализацију инфра-структурних пројекта и развоја услуга уи-раве према грађанима.

**Ојшина Ражањ,
Ренаша Бајкић,
савешница у Канцеларији за
локални економски развој**

Компонента 2 – Унапређење капацитета ЛС за капитално буџетирање и транспарентно управљање буџетом

Подршка усмерена на унапређење управљања капиталним пројектима и повећање транспарентности буџетских процеса на локалном нивоу била је у фокусу компоненте 2 шесте фазе Програма. Обухваћено је унапређење процеса и процедура за предлагање капиталних пројеката и њихово укључивање у буџет ЈЛС, као и подршка за увођење јавних буџетских портала (ЈБП) код изабраних градова и општина, док је примена принципа доброг управљања у буџетским процесима подстицана код свих ЛС.

Реформе у домену јавних инвестиција су у претходним годинама фокусиране на побољшање ефикасности и ефективности управљања капиталним пројектима кроз унапређивање регулаторног оквира и пратећих методологија и алата. Влада РС је кроз неколико узастопних Уредби и пратећих Правилника од 2017. године тежила успостављању јединственог система за приоритизацију и интеграцију процеса планирања и спровођења капиталних пројеката, у оквиру буџетског циклуса и програмских протокола за финансирање од стране ЕУ и других међународних развојних партнера и институција. У том смислу, комплетно поступање са капиталним инвестицијама, добило је истакнуто место у Програму реформе управљања јавним финансијама за период 2021-2025. Премда је у почетним годинама нагласак био на пројектима веће вредности и координацији институција централног нивоа, обухват система постепено је прилагођаван и ка аспектима капиталног планирања на локалном нивоу. При томе, Програм ЕУ Exchange б представљао је јединствену акцију подршке на локалном нивоу у погледу ових тема, и пружио конкретну помоћ ЈЛС у напорима (и обавезама) да сустигну променљиво и захтевно регулаторно окружење.

Уредбом о капиталним пројектима из 2023. године снижен је праг вредности (процењеног коштања) капиталних пројеката који потпадају под режим Уредбе - са 5 на 2 милиона евра (у динарској противвредности) и прецизиране су категорије покрајинских и локалних пројеката. Истакнута је обавеза формирања локалне комисије за капиталне инвестиције у свакој ЈЛС, и то на нивоу доносилаца

одлука чиме је дата специфична (политичка и стратешка) тежина овом процесу. Дефинисана су њихова задужења посебно у сагледавању капиталних пројеката са становишта релевантности за економски развој, за одлучивање о укључивању пројеката у буџет, за праћење реализације започетих пројеката и редовно (полугодишње) извештавање МФИН. Имајући у виду да и даље значајан део локалних капиталних пројеката по вредности не припада пуном режиму примене Уредбе, предвиђена је могућност да се и за такве пројекте ниже вредности примењују општи методолошки оквири у складу са Уредбом за већину корака у планском и инвестиционом циклусу. У том смислу, остављен је простор за ЈЛС да спроводе приоритизацију, оцењују релевантност и спремност за све капиталне пројекте у свом портфолију, на начин да процес буде прилагођен локалним околностима уз укључивање свих релевантних учесника. Управо је у методолошкој разради процеса по угледу на Уредбу, кроз шесту фазу Програма пружен најдиректнији допринос али и функционална подршка изабраним градовима и општинама да овај прилагођени режим спроведу у пракси.

Пакети подршке за унапређење планирања и буџетирања капиталних пројеката

Град
Пирот

Град
Врање

Општина
Врњачка Бања

Општина
Тутин

Град
Пожаревац

Град
Крагујевац

Општина
Власотинце

Град
Нови Пазар

Општина
Петровац на Млави

Град
Сремска Митровица

Општина
Ариље

Општина
Ковин

Општина
Пријепоље

Град
Лесковац

Град
Сомбор

Општина
Рашка

Општина
Аранђеловац

Општина
Бабушница

Општина
Медвеђа

Град
Зајечар

Пакети подршке за унапређење планирања и буџетирања капиталних пројеката

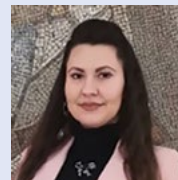
Кроз два јавна позива реализована током 2022. и 2023. године у оквиру програма EU Exchange 6, одабрано је укупно 20 ЈЛС (9 у првом циклусу и 11 у другом) за реализацију пакета подршке за унапређење планирања и буџетирања капиталних пројеката.

У оквиру уводних активности за сваку од одабраних ЈЛС припремљена је анализа планирања и реализације капиталних пројеката у претходном трогодишњем периоду, и пружена подршка ЈЛС да у складу са локалним околностима и потребама именују комисију/тело за капиталне инвестиције. Свака корисничка ЈЛС добила је подршку у организацији процеса предлагања, оцењивања и рангирања капиталних пројеката, као и њиховог укључивања у буџет. У 20 градова и општина, кроз процес је обухваћено укупно 339 идеја/предлога капиталних пројеката током спровођења Програма. Такође, пружена је помоћ у организацији јавних расправа о капиталном делу буџета, чиме је унапређена транспарентност у раду као и укључивање грађана у буџетске процесе. Током реализације другог циклуса, кроз додатну стручну подршку, посебна пажња посвећена је праћењу реализације, извештавању и евалуацији капиталних пројеката који су укључени у буџет. На крају процеса, градовима и општинама су достављене конкретне препоруке за унапређење техничке спремности предлога пројеката, као и за побољшање процеса планирања и буџетирања капиталних пројеката за наредне буџетске циклусе.

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЈЛС ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПЛАНИРАЊА И БУЏЕТИРАЊА КАПИТАЛНИХ ПРОЈЕКТА

Подршка стручној тиму програма EU Exchange 6 Свјетске конференције градова и општина коју је општина Аранђеловац добила, у великој мери је помогла да одлучимо које пројекте треба предлаћати и оценили у контексту њихове спремности за укључивање у буџет. У претходном периоду посвојала је одређена неспирност управе на овом пољу, али уз подршку EU Exchange 6 тима и Комисије за укључивање капиталних пројеката у буџет, коју је формирало општинско Веће, коначно смо на правом путу, а то ће се видети у годинама које следе. Овакав вид планирања подиже конкурентност предлаћача пројеката, који настоје да управу њихови пројекти буду што спремнији и добију највећу оцену Комисије. Посебно значајан аспект подршке односио се на укључивање јавности како у фази кандидовања пројеката, тако и кроз представљање приоритизованих инвестиција у процесу јавне расправе о буџету пре његовог усвајања. Овакав вид планирања утиче и на транспарентности рада локалне самоуправе што је један од приоритета наше општине.

**Ојштина Аранђеловац,
Невена Ирић,
Заменица председника општине**

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЛС ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПЛАНИРАЊА И БУЏЕТИРАЊА КАПИТАЛНИХ ПРОЈЕКТА

Општина Врњачка Бања је у прелазном периоду реализовала низ значајних капиталних пројеката, а били смо и додатно мотивисани да унапредимо процедуре на основу којих ће се оцењивати и бирају капитални пројекти. Поддршка тима Exchange 6 и СКГО омогућила је Врњачкој Бањи да на прави и адекватан начин ради на одабору капиталних пројеката који ће, пре свега, унапредити животи грађана наше општине, али и очувају животну средину, што је један од основних приоритета наше локалне самоуправе.

Програм нам је такође помогао да радимо на развоју општине Врњачка Бања и да добро позиционирамо локалну самоуправу са визијом и мисијом као јединствено туристичко место са бојатим бањским лечилишним капацитетима. У процес су укључени индиректни и директни корисници буџета, али су изузетно значајну улогу имали и грађани, при чему су се сви као предлађачи трудили да њихови пројекти буду што боље припремљени, добро оцењени и укључени у наш буџет. На тај начин смо кроз овај програм додатно унапредили ниво транспарентности рада локалне самоуправе.

Општина Врњачка Бања,
Бобан Ђуровић,
Председник општине

Ови пакети подршке представљали су својерестан подухват у правцу успостављања методолошки адекватног процеса за усклађивање буџетског и инвестиционог циклуса на локалном нивоу. По угледу на систем управљања јавним инвестицијима који се у координацији републичких институција спроводи у циљу формирања јединствене листе приоритетних пројеката веће вредности, корисничке ЈЛС подржане су у успостављању главних параметара за оцену релевантности (стратешког значаја) и спремности/зрелости планираних локалних капиталних пројеката, механизме за њихову приоритизацију и укључивање у буџет. Као додатни, значајан резултат Програма EU Exchange 6, на бази искустава стечених током спровођења пакета подршке припремљене су **Смернице локалним самоуправама за организацију процеса предлагања, оцењивања, одабира, праћења и вредновања капиталних пројеката** са пратећим обрасцима. Смернице су намењене свим градовима и општинама за примену у погледу капиталних пројеката вредности испод 2 милиона евра за које Уредба није непосредно обавезујућа. Пружају јасно вођење кроз све кораке процеса у складу са буџетским календаром локалне власти, уз практичне моделе докумената и препоруке за њихово успешно прилагођавање.

Хоризонтална подршка за све ЈЛС реализована је и кроз **акредитовану обуку за капитално буџетирање**. Обука је спроведена почетком 2024. године у складу са годишњим програмом стручног усавршавања усвојеним од стране Владе Републике Србије, уз допунску инструктажу управо на бази поменутих смерница за које су учесници показали изразито интересовање. Обука

је организоване кроз седам регионалних једнодневних тренинга и један вебинар, са преко 150 учесника из 52 ЈЛС од чега је 128 (85.3%) учесника успешно положило тест и тиме стекло право на сертификат Националне академије за јавну управу.

Изградња капацитета ЈЛС координирана је са МФИН и у оквиру годишњих буџетских семинара, а исто важи и за активности **саветодавне подршке** ка свим ЈЛС за даље унапређење планирања и буџетирања капиталних пројеката. Поред осталог, након усвајања Уредбе о капиталним пројектима (2023. године) у циљу подршке ЈЛС за именовање и уређивање начина рада локалних Комисија за капиталне инвестиције, у сарадњи са Сектором за праћење фискалних ризика МФИН израђени су **модел локалних аката**: *Модел Одлуке о образовању и начину рада локалне комисије за књишналне инвестиције* и *Модел Пословника о раду локалне комисије за књишнално инвестирање*. Модел су достављени ЈЛС са додатним инфомацијама о самој Уредби и неопходним даљим корацима у поступању по њој (материјали доступни на: <https://www.skgo.org/strane/225>).

Подршка у оквиру компоненте 2 за примену принципа доброг управљања у буџетском пословању ЈЛС

У циљу унапређивања добрих пракси у финансијском управљању на локалном нивоу, у оквиру ове компоненте интензивирана је саветодавна подршка и инструктажа свим градовима и општинама за побољшање транспарентности и партиципативности буџета, квалитета јавних расправа о буџету, примене родно одговорног буџетирања итд. За потребе праћења стања и трендова на локалном нивоу, у оквиру EU Exchange 6 предузима на су циљана годишња мерења комплетним прегледањем буџетских докумената и информација код свих 170 ЈЛС.

Подаци и мерења у оквиру Програма за 2024. годину, указују да је јавне расправе о нацрту одлуке о буџету за 2024. годину спровело 87 ЈЛС (51,2%), што је слабији резултат у односу на мапирање за претходну годину (107 ЈЛС тј. 63%) и делимично се приписује чињеници да је буџетски циклус за 2024. годину код дела ЈЛС био у специфичном режиму кроз Одлуке о привременом финансирању и накнадно

доношење Одлуке о буџету, због ванредних избора крајем 2023. године. Слична је ситуација и са израдом грађанских водича кроз одлуку о буџету за 2024. годину, које је израдило укупно 66 градова и општина (38.8% у односу на 54,1% по мапирању за 2023.), док је грађански водич кроз завршни рачун за 2022. годину израдило 9 ЈЛС (5,3%, што је такође благи пад у односу на 12 ЈЛС тј. 7% из претходног годишњег мапирања). План за поступно увођење родно одговорног буџетирања за 2024. годину усвојило је 82 ЈЛС тј. 48,2% што представља пораст у односу на прошлогодишњих 35,9%.

У односу на резултате годишњих мерења у овим областима, СКГО је и у оквиру EU Exchange 6 давала допунска усмерења свим ЈЛС и ажурирала моделе пратећих докумената како би подстакла што квалитетније поступање ЈЛС засновано на прописима, инструкцијама МФИН и примерима добрих пракси које СКГО бележи. У том смислу је део годишњих буџетских семинара увек посвећен саветовању и дискусији са ЈЛС о начинима да се унапреди кредибилитет и транспарентност локалног финансијског пословања. Неки од наведених параметара јесу и предмет праћења посредством других организација, програма и специјализованих индекса за ЈЛС, о чему СКГО такође води рачуна кроз координацију са партнерима у тежњи да што објективније сагледа пресек стања и потреба градова и општина за подршком.

Непосредно у функцији транспарентнијег буџетског и инвестиционог одлучивања и поступања локалне самоуправе, у оквиру EU Exchange 6 реализована је и директна подршка за успостављање јавних буџетских портала.

Подршка за успостављање јавних буџетских портала

Град
Врање

Град
Крагујевац

Општина
Врњачка Бања

Општина
Кањижа

Град
Пожаревац

Град
Сремска Митровица

Град
Нови Пазар

Општина
Алексинац

Општина
Пријепоље

Општина
Мерошина

Општина
Чајетина

Општина
Србобран

Општина
Аранђеловац

Град
Лесковац

Град
Бајина Башта

Општина
Врбас

Општина
Књажевац

Општина
Оџаци

Општина
Косјерић

Град
Зајечар

Подршка за успостављање јавних буџетских портала

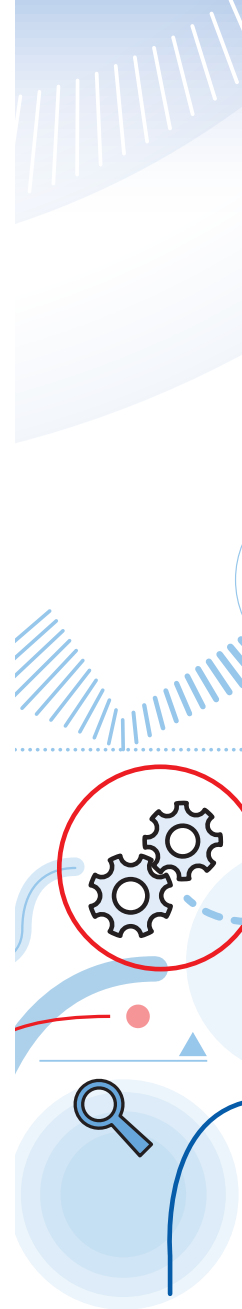
Јавни буџетски портали (ЈБП) су током трајања шесте фазе Програма уведени код 20 градова и општина, превасходно опредељивањем корисничких ЈЛС које су већ изабране по конкурсима у оквиру различитих компоненти EU Exchange б и које су исказале потребу за оваквим механизмом за унапређивање транспарентности рада. ЈБП представљају софтверски засновану апликацију која омогућава напредан систем електронског извештавања у вези са буџетским процесима и финансијском документацијом, олакшава координацију унутар ЛС, а пре свега комуникацију са заинтересованом јавношћу. Почива на повезаности, увозу основних буџетских података из материјала које иначе припрема и/или контролише организациона јединица за финансије у ЛС, а омогућава и комбиновање буџетских информација са релевантним вестима, анкетама које се односе на финансијско пословање. Овај прилагођени информациони систем омогућава корисницима да прате припрему и извршење локалног буџета, пружајући информације о извршењу текућег буџета и припреми за наредну годину. Посебан део презентације кроз буџетски портал директно доприноси бољем информисању грађана/јавности, њиховом стимулисању да се укључују у разматрање локалног буџета и да разумеју његове могућности, али и ограничења. ЈБП стога представља својеврсни “прозор” којем се јавности пружа увид у фазе буџетског циклуса у ЈЛС, постављају едукативне информације о применљивим прописима, резултатима ревизија, итд.

Посебно значајна функционалност ЈБП односи се на једноставно и визуелно интересантно генерисање

извештаја о приходима и расходима буџета на месечном нивоу, укључујући опције по различитим буџетским класификацијама. У интерној координацији унутар ЈЛС, кроз ЈБП се унапређују и технички капацитети и функционисање организационих јединица надлежних за финансије, скраћује се време неопходно за поједине кораке у процесу и за комуникацију са буџетским корисницима.

Све одабране ЈЛС су у оквиру Програма добиле подршку за увођење ЈБП кроз куповину хардверске опреме неопходне за функционисање апликације у оквиру интернет странице ЛС, инсталацију софтвера, обуку корисника и администратора ЈБП као и континуирану техничку подршку за постављање података на ЈБП и за његово објављивање. Како би се обезбедила одрживост и несметан рад ЈБП, ажуриране су постојеће смернице за кориснике и администраторе ЈБП и развијени су и додатни инструктивни материјали за његово функционисање.

Полазећи од позитивних корисничких искустава са ЈБП код градова и општина које су га већ раније примениле (око 30 ЛС подржаних од 2016. године кроз пројекте из развојне подршке Краљевине Шведске и Швајцарске Конфедерације, посредством УНДП и СКГО), Влада Републике Србије подстиче и друге ЛС да уведу ЈБП – што је и препознала као напредни механизам транспарентности локалних финансија у оквиру Програма за реформу система локалне самоуправе. Са своје стране, Европска унија је у оквиру EU Exchange б додатно подржала овакву оријентацију, тако да је функционисање апликације кориснички унапређено, и нових 20 ЈЛС оспособљено за примену овог напредног алата транспарентности локалних финансија.

Лokalна самоуправа Крагујевац

Буџетски портал

Лokalна самоуправа

НАСЛОВНА О БУЏЕТУ ПРИПРЕМА БУЏЕТА БУЏЕТСКИ ПОДАЦИ ИЗВЕШТАЈИ БУЏЕТСКА АКТА ПРАВНИ ОКВИР ПИШИТЕ НАМ АНКЕТЕ

Буџетски портал је иновативан систем електронског извештавања за грађане, општине градова и општина и локалне буџете, буџетске акте, капиталне пројекте и правне оквире. Модернизација портала пружа информације о текућим остварењима/извршењима буџета по различитим критеријумима - приказ остварених прихода и примања, извршених расхода и издатака, акција - одлуке о буџету, ребаланси, завршни рачуни, ревизорски извештаји, актуелности о буџетским догађајима.

АКТУЕЛНО

Буджетски календар

НОВЕМБАР 2024

нед	поне	утор	среда	четвр	петак	суб	нед
						1	2
4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31				

План и месечно извршење буџета - приказ остварених прихода и примања

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЛС ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ БУЏЕТСКИХ ПОРТАЛА

Општина Чајешина као струковна општина, уз истовремену обавезу пружања квалитетних услуга грађанима, има обавезу поштом трансаренног рада најуре у циљу боље информисања тосцију и инвеститора који долазе у нашу општину, а онда и нашег снововиштва, путем пружања увида у планирање и прошење средстава а нарочито киниалних инвестиција. Јавни буџетски портал у духу нових диниалних технолоја, превазилази традиционалне начне информисања путем јавних зборова и дебата, обезбеђујући правремене и праве информације у вези са креирањем буџета. Он такође обезбеђује да локална самоуправа прими пошенијалне предлоје да бисмо креирали буџет како закон происује и на партиципативан начин. Портал подржава предеање буџета и његово планирање на дужи временски период, пре свега киниалних инвестиција за 3, 4 или 5 година. За нас је јавни буџетски портал изузетно корисно и важно средство и ми се трудимо и трудимо се да га у наредном периоду још више афирмишемо. Циљ нам је да овај портал заживи и да буде као што у овом крајком периоду већ јесте, један од основних алата који ћемо корисити у функционисању локалне самоуправе.

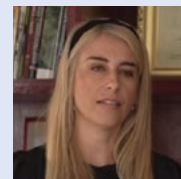
Грађани општине Чајешина овим пошлом добијају правремене информације о средствима којима локална самоуправа располаже, како се и на који начин та средства корисе, и имају непосредну моћност да дају свој предлој за киниалне инвестиције у буџету.

**Општина Чајешина,
Милан Стамашевић,
председник општине**

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЛС ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ БУЏЕТСКИХ ПОРТАЛА

Јавни буџетски портал је софтверска апликација постављена на јавну интернет страницу наше општине и као таква заузела је централно место на којем објављујемо наше податке који се тичу буџета. Када смо први пут ушли у овај пројекат били смо свесни да нам је потребан трансаренни алат. Овај портал нам је заиста то и омоћује уз, наравно подршку и сарадњу СКГО, кроз донацију ЕУ у оквиру Програма EU Exchange б. Сама реч „буџетски портал“ значи да ми поред прихода и примања, расхода и издајака, овде објављујемо и веома важне податке и информације почев од различитих врста решења, одлука, закључака које доноси наша законодавна и извршна власт. Портал је намењен информисању локалне заједнице у Чајешини и, наравно, шире јавности; пружа корисне податке, предеје и радне материјале одборницима, директним и индиректним корисницима јавних средстава из различитих области рада - културе, спорта, основној, средњеј предшколској образовања, а руководиоцима корисника јавних средстава омоћује размену информација унутар управе. Поред тога што је портал намењен широком кругу корисника, радићемо на његовом промовисању и очекујемо да укључимо већи број грађана путем анкете и да омоћујемо оно што портал заиста нуди, а то је врста канала, тј. двосмерне комуникације између администрације и грађана.

**Општина Чајешина,
Снежана Стамашевић,
координатор процеса успостављања
јавног буџетског портала**

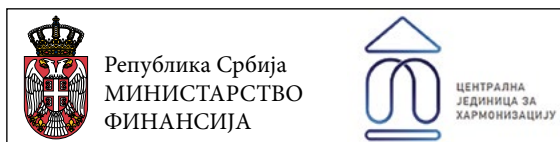
Компонента 3 – Боља примена интерне финансијске контроле у јавном сектору (ИФКЈ) у пословању ЛС и повезивање са локалним планским и буџетским оквирима

У складу са међународним стандардима, ИФКЈ је у јавни сектор Републике Србије уведена кроз Закон о буџетском систему 2009. године, када је усвојена и прва Стратегија ИФКЈ. Промовисане су модерне методе управљања усмерене ка постизању циљева, повећању ефикасности, ефикасности, економичности и транспарентности у управљању јавним средствима. У првој декади спровођења учињени су знатни напори да се основе система поставе и надограђују посебно на нивоу централних корисника јавних средстава (КЈС), уз постепено и све обухватније придавање пажње и локалном нивоу, и уважавање захтева из процеса европских интеграција у оквиру преговарачког поглавља 32 (Финансијски надзор). ИФКЈ почива на три кључна стуба/елемента које чине: финансијско управљање и контрола (ФУК); интерна ревизија (ИР); хармонизација и координација ФУК и ИР коју обавља Сектор - Централна јединица за хармонизацију (ЦЈХ) у Министарству финансија. Премда су ови процеси дефинисани системским буџетским законом, њихова суштинска примена реализује се хоризонтално на нивоу управе и вертикално дефинисањем линија руководилачке орговорности у свим (не само финансијским) аспектима функционисања администрације. Ради обезбеђивања вредности за новац грађанима Републике Србије, ФУК и ИР интегришу се у свеукупни систем управљања преношењем циљева националних политика у циљеве институција јавног сектора, уз процене ризика у односу на дефинисане циљеве и успостављање одговарајућих контрола. Отуда је природна повезаност ових функција управе са општим планским процесима, и нужно консолидовање општих циљева унапређења пословања за потребе ФУК и ИР са елементима програмског буџетирања и средњорочног планирања. Стога је и у дизајнирању шесте фазе Exchange опредељен значајан део ресурса и посебна компонента посвећена ИФКЈ на локалном

нивоу, која је истовремено логично уклопљена у програмску целину подршке градовима и општинама за унапређење кредибилитета планирања, буџетирања и извршења јавних расхода.

На линији националних Програма за реформу система ЛС и за управљање јавним финансијама, подршка је у оквиру EU Exchange б непосредно координирана са ЦЈХ, од конципирања приступа, преко избора корисничких ЈЛС и организовања обухватнијих активности изградње капацитета у циљу сагледавања препорука и неопходних унапређења за локални ниво. Подршка је уклопљена са другим пројектима односно изворима подршке за ЛС у овом домену, тако да се осигура што већи обухват ЛС у Србији комбиновањем ресурса развојне помоћи.

На основу јавног позива у оквиру ове компоненте, 10 ЈЛС добило је директну стручну подршку за увођење/унапређење ФУК (5 ЈЛС) и/или функције ИР (6 ЈЛС од којих је једна истовремено добила и подршку за ФУК). У раду са корисничким градовима и општинама, активности су реализоване на начин да помогну корисницима вођењем кроз процес, изградњом капацитета и пружањем одговарајуће експертизе за организациону консолидацију и формирање/унапређење документационог оквира за функционисање ФУК и ИР. Подршка је заснована на принципима и стандардима ФУК и ИР израђеним кроз домаћи регулаторни оквир (пре свега кроз Закон о буџетском систему и одговарајуће Правилнике за ФУК и ИР), и спровођена је на основу приступа, методолошких упутстава и смерница, приручника и модела које објављује ЦЈХ, те праћењем добрих пракси и формираних база знања.

Стручна подршка ЈЛС за увођење/унапређење система финансијског управљања и контроле

На основу јавног конкурса спроведеног почетком 2023. године, одабрано је пет локалних самоуправа за подршку увођењу/унапређењу система ФУК: Бољевац, Тутин, Врбас, Лајковац и Србобран. Подршка је организована на начин прилагођен околностима сваке корисничке ЈЛС (исказаним потребама, очекивањима, затеченом стању организационог и документационог оквира ФУК) тако да се омогући постизање жељених резултата за унапређење система у складу са капацитетима и регулаторним захтевима.

Полазне активности подршке подразумевале су стога иницијалну процену стања и одређивање приоритета у погледу ФУК у свакој од ЈЛС кроз интеракцију са надлежним руководиоцима и запосленима. Организоване су радионице са учесницима из ширег састава локалне администрације, руководиоцима и именованим члановима радне групе за ФУК, на којима су разматрани садржински аспекти и организационо успостављање система у складу са прописима,

наглашена примарна одговорност руководиоца ЈЛС за имплементацију ФУК, као и обавезе годишњег извештавања о адекватности и функционисању система. Пажња је посвећена налазима и препорукама из Консолидованих годишњих извештаја у погледу успостављања, спровођења и развоја ФУК. У том смислу је подршка надаље пружена за израду/ажурирање акционог плана за ФУК, за листе пословних процеса, мапе за дефинисане процесе и пратеће дијаграме тока.

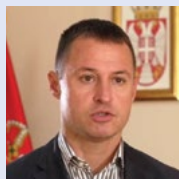
Један од кључних корака представљао је рад на регистру ризика у вези са циљевима пословних процеса ЈЛС, затим на анализи стратешких ризика, а подршка је пружена у изради/ажурирању стратегије управљања ризицима. Такође, будући да годишњи извештај о стању система ФУК који се доставља ЦЈХ представља обавезан и важан сегмент у развоју система ФУК кроз сагледавање и адресирање идентификованих слабости, у складу са динамиком активности на EU Exchange б подршка корисничким ЈЛС пружена је почетком 2024. године у извештајном процесу за 2023. годину.

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЛС ЗА УВОЂЕЊЕ/ УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ФУК

Општина Врбас је пиониру спровођењу многих пројеката, а жеља нам је била да годишно посматрамо наше процесе пословања, иако да нам је било веома значајно што смо успели да кроз Програм Exchange 6 и подршку СКГО имплементирамо финансијско управљање и контролу. У Врбасу смо прелатходно усвојили план развоја, а затим и средњорочни план, што је знатно олакшало успостављање јасних оперативних циљева који су релевантни и за ФУК. На то се непосредно наслања и релативна ризика који смо израдили уз подршку Exchange 6, који нам је кључан да бисмо моћли да проактивно управљамо ризицима и осигуравамо да остваривање стратешких циљева не буде угрожено.

ФУК унапређује ефикасности и одговорности у нашем пословању, што се не односи само на буџет, већ на све зајослене, од руководића до нижих нивоа управе, чиме се одговорности расподељује на све учеснике у процесу и доприноси бржем и продуктивнијем решавању задатака. Адекватна примена ФУК доприноси јачању поверења у локалне и државне институције, конкретно и у општину Врбас, чији грађани издвајају средства кроз порезе и доприносе, имају могућности да учествују у формирању буџета и расподеле тих средстава кроз различите пројекте, а унапређени систем ФУК осигурава да ови процеси, рад управе и пружање услуга буду транспарентнији и ефикаснији него раније.

Општина Врбас,
Милан Глушац,
председник општине

Стручна подршка ЛС за увођење/ унапређење функције интерне ревизије

Кроз реализацију јавног конкурса спроведеног почетком 2023. године одабрано је шест ЈЛС за подршку увођењу/унапређењу функције ИР: Оџаци, Тутин, Трстеник, Кањижа, Голубац и Сомбор. Организација подршке у оквиру Програма прилагођена је специфичним околностима сваке корисничке ЈЛС; у обзир су узете изражене потребе и очекивања, као и тренутни статус кадрова задужених за послове ИР и пратећи документациони оквир. Са практичног становишта, од посебног значаја било је сагледавање да ли је ИР нормативно успостављена (кроз акт о систематизацији радних места) и да ли је у случају испуњености нормативног предуслова извршено и фактичко попуњавање радних места интерних ревизора (што је уједно био и услов за пружање подршке). Ови аспекти представљали полазну основу и за заједничко дефинисање приоритета, у настојању да се током спровођења Програма EU Exchange 6 постигну жељена унапређења функције ИР код изабраних ЈЛС.

Општина
Трстеник

Општина
Оџаци

Општина
Кањижа

Општина
Тутин

Општина
Голубац

Град
Сомбор

Имајући у виду законске захтеве у погледу успостављања функције ИР, осигуравања њене организационе и функционалне независности и непосредну одговорност руководиоцу КЈС (тј., у случају ЈЛС - градоначелнику/председнику општине), у иницијалној фази сарадње са сваком корисничком ЈЛС и запосленима задуженим за обављање послова ИР, обављени су уводни састанци са највишим руководством и нагласак стављен на њихову улогу у процесу. Следећи корак била је израда кључних докумената неопходних за успостављање функције ИР. Обухват докумената укључивао је Етички кодекс који се примењује на сваког интерног ревизора појединачно, или јединицу ИР, Повељу ИР која дефинише сврху, овлашћења и одговорности, као и Стратешке и Годишње планове за обављање ИР.

У складу са моделом који је препоручила ЦЈХ, интерни ревизори упознати су са методологијом израде програма за оцену квалитета јединице за ИР, а подржана је и припрема годишњег извештаја о раду ИР за 2023. годину. Како би се осигурало разумевање сврхе интерне ревизије и процеса из перспективе субјеката ревизије, организоване су радионице са ширим колективом, различитим организационим јединицама, у циљу објашњавања важности поступања по препорукама из извештаја ИР, као и припреме плана активности за извршење препорука. У оквиру подршке акценат је стављен и на развој комуникационих вештина интерних ревизора, техника за ефикасно представљање резултата ревизије, што је кључно за правилно преношење информација, препорука и изградњу поверења са свим актерима у процесу.

Најпрактичнији део подршке интерним ревизорима пружен је током спровођења једне интерне ревизије и при изради ревизорског извештаја. Додатна вредност за интерне ревизоре у корисничким ЈЛС остварена је захваљујући сагласности постигнутој са ЦЈХ о пружању паралелне/заједничке подршке, односно званичног менторства од стране ЦЈХ. Ментори ЦЈХ у комбинацији са експертизом EU Exchange 6 и у складу са планом активности, током 2024. године спровели су обуке за практичан рад на интерној ревизији, након које ИР из ЈЛС стичу могућност да полажу испит и постану овлашћени ИР.

ИЗЈАВЕ ПРЕДСТАВНИКА ЈЛС ЗА УВОЂЕЊЕ/ УНАПРЕЂЕЊЕ ФУНКЦИЈЕ ИР

Ојшћина Трсћеник је на време успоставила систем интерне ревизије знајући да нам је то и законска обавеза али са жељом да будемо ефикаснији у свом раду. Имали смо у виду да је законски оквир веома ријорозан, али да није довољно само јуко познавање закона већ да је потребно да интерни ревизор има одређено искуство и стручну праксу како би што ефикасније обављао своје задатке. С тим у вези подршка кроз Програм EU Exchange 6 нам је донела изузетне ефекте, јер је наша ревизорка имала прилике да сарађује са веома искусним ревизорима који су јој пренели непроцењиво искуство у раду. Интерни ревизор као радник локалне самоуправе има једну ширу слику, а то су наши стручни циљеви, наш план развоја и сујерише нам које су то слабе тачке, који су фактори ризика, како да ускладимо своје пословање са законодавним оквиром. Овај вид подршке се односи и на наше запослене у ојшћини, који су кроз низ радионица имали прилике да се усавшавају, да унапређују своје знање и да, када је реч о интерној ревизији, наступимо као колектив, знајући да нам доноси низ савета како да унапредимо своје пословање. Када је реч о грађанима који директно користе услуге локалне самоуправе, за нас је веома важно да сви наши грађани могу да ефикасно, што једноставније остваре своје права, да наш систем администрације буде квалитетан и да грађани знају да смо у сваком тренутку транспарентни, да финансијама располажемо домаћински, и да настојимо, у односу на ресурсе које имамо као локална самоуправа, да постигнемо максимум за наше становништво.

**Ојшћина Трсћеник,
Милена Турк,
председница ојшћине**

Изградња капацитета локалних самоуправа и саветодавна подршка за ФУК и ИР

Поред директне подршке у раду са изабраним ЈЛС, у оквиру EU Exchange 6 спроведене су и активности хоризонталне подршке намењене подизању капацитета свих ЈЛС за бољу примену ИФКЈ, са нагласком на значају унапређења ФУК и ИР на локалном нивоу као стубова ИФКЈ и предуслова за успех реформских процеса у јавној управи. У том смислу, на годишњем нивоу сагледаване су препоруке и неопходна унапређења која за ЈЛС произилазе на бази консолидованих годишњих извештаја о стању ИФКЈ, као и извештаја ЕК у оквиру поглавља 32. Свим градовима и општинама у Србији омогућена је размена искустава и координација са надлежним институцијама у погледу увођења и функционисања ФУК и ИР и то кроз стручне мреже СКГО, организовање семинара и радионица, док се подизање свести о управљачкој одговорности потенцира и кроз рад Председништва и одбора СКГО.

Семинари за градове и општине - представљање новог обрасца извештаја о адекватности и функционисању система ФУК: Обавеза извештавања о систему ФУК код корисника јавних средстава - до 31. марта текуће године за претходну годину – предвиђена је Законом о буџетском систему. *Правилником о заједничким критеријумима за усвојивање, функционисање и извештавање о систему ФУК у јавном сектору*, ова обавеза је детаљније прописана, као и надлежност ЦЈХ за припрему односних извештајних образаца. Имајући у виду да је у припремама за извештајни циклус

за 2022. годину ЦЈХ извршила одређене измене обрасца извештаја о адекватности и функционисању система ФУК и у пратећим упутствима, у циљу представљања ових измена и инструктаже о новом формату обрасца, организовани су информативни семинари за представнике градова и општина, у оквиру Програма EU Exchange 6 у сарадњи са ЦЈХ. Реализована су три семинара почетком 2023. године, уз учешће укупно 226 представника из 119 ЈЛС)

Радионице за интерне ревизоре из локалних самоуправа – представљање новина и разматрање даљих унапређења правног оквира: У октобру 2023. године усвојене су дуго очекиване измене и допуне *Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким уједињенима за усвојавање и извештавање ИР у јавном сектору*. У складу са стратешким опредељењима МФИН и Програмом за реформу управљања јавним финансијама, измена регулативе из области интерне ревизије спроведена је како би се постигла већа покривеност функције ИР и бољи ефекти у складу са ограниченим бројем интерних ревизора. Истовремено, у циљу убрзања и поједностављивања процеса сертификације интерних ревизора у јавном сектору, измењен је и *Правилник о условима и усвојенку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору*.

Припрема ових измена комуницирана је са локалним самоуправама и посредством СКГО током прве половине спровођења EU Exchange 6, а по усвајању измена и допуна Правилника о ИР, у децембру 2023. године организоване су две радионице (заседно за градове односно општине) са руководиоцима јединица за ИР и интерним ревизорима. Фокус радионица био је на новом модалитету за успостављање функције ИР обављањем ИР од стране надлежног директног корисника буџетских средстава и специфичностима примене овог модалитета на локалном нивоу, повећање обухвата интерном ревизијом мањих КЈС, осигуравање бољег квалитета у раду и поштовања стандарда ИР и побољшање положаја интерних ревизора. Разрађени су и посебно аспекти припреме Повеље интерне ревизије, израде Стратешког плана/Годишњих планова рада,

и извештавања о интерној ревизији. Сагледани су предлози за конкретне кораке и оперативна решења који треба да послуже као практична допуна за примену релевантних одредаба Правилника о ИР. У складу са тим, почетком 2024. године финализоване су и објављене **Смернице у вези примене прописаних новина о начину организовања и спровођења ИР**. Смернице су објављене на званичној интернет страници ЦЈХ и достављене свим градовима и општинама.

Будући да су измене Правилника о ИР донеле и нове елементе контекста у погледу организационог уређења и положаја ИР у ЛС, као и да су ове теме од посебног значаја за интерне ревизоре на локалном нивоу, још једна радионица одржана је средином 2024. године. **Питања радно-правног, организационог и материјалног позиционирања ИР у ЛС**, сагледана су са становишта важеће регулативе и решења заступљених у градовима и општинама. Размотрене су релевантне одредбе кровних закона који уређују буџетски систем, локалну самоуправу, плате запослених у ЛС, као и подзаконских прописа који се односе на разврставање радних места, коефицијенте за обрачун и исплату плата, организовање ИР у јавном сектору и сл. Учињен је и осврт на увођење система компетенција запослених у ЛС, будући да посебне функционалне компетенције треба да буду одређене и за област рада која обухвата послове ИР. Кроз дискусију на радионици, уз активан допринос преко 60 колега из 50 градова и општина и представника МДУЛС, препознате су специфичности положаја интерних ревизора и разноврсност пракси организационе поставке ИР у ЛС, укључујући различита решења заступљена у локалним правилницима о организацији и систематизацији радних места, као и у локалним буџетима. У том смислу, разговарало се о предлозима и могућим правцима за оптималније уређивање, уједначавање праксе и унапређење правног оквира од утицаја на ИР. Преглед стања, закључци и предлози за даље поступање, сумирани су у форми извештаја на бази којег су у другој половини 2024. године настављене консултације о приоритетним деловима прописа које је потребно изменити како би се адресирали идентификовани проблеми и

применила предложена решења. Захваљујући залагању ЦЈХ, део предлога у погледу прецизирања организационе независности ИР у ЛС и непосредне одговорности градоначелнику/председнику општине, интегрисан је кроз нацрт измена и допуна Закона о буџетском систему.

Непосредна подршка МФИН/ЦЈХ кроз све наведене активности у домену ИР током 2023-2024. године усмерене ка ЛС, пружена је кроз сарадњу и заједничке ресурсе Програма EU Exchange 6 и пројекта „Реформа локалних финансија III у Србији (РЕЛОФЗ, финансиран од стране Владе Швајцарске).

EU Exchange 6 је подржао локалне самоуправе у остваривању конкретних унапређења процеса планирања и финансијског управљања, надовезујући се на резултате претходних фаза подршке Европске уније кроз овај програм. Обухватио је суштински повезане области рада ЛС почев од развојног планирања, преко средњорочног планирања, програмског и капиталног буџетирања и буџетске транспарентности, које се заокружују интерном финансијском контролом и одговорношћу у јавном сектору. Ове области остају окосница реформи сања јавне управе у РС, кључне и за успех европских интеграција, а СКГО остаје посвећена даљој подршци градовима и општинама у овим процесима.

Више информација о Програму EU Exchange 6 налази се на сајту СКГО у секцији Пројекти: <https://www.skgo.org/projekti/detaljno/63/eu-exchange-6>

СТАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ГРАДОВА И ОПШТИНА

Македонска 22/VIII
11000 Београд, Србија
Тел: +381 11 3223 446
Факс: +381 11 3221 215
E-mail: secretariat@skgo.org
www.skgo.org
f /skgo.sctm
t /skgo_sctm
@ /skgo_sctm

ДЕЛЕГАЦИЈА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Авенија 19а, Владимира Поповића 40/V,
11000 Нови Београд, Србија
Тел: +381 11 308 3200
Факс: +381 11 308 3201
E-mail: delegation-serbia@eeas.europa.eu
www.europa.rs